

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే

॥ త్రిషష్టితమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ త్రిషష్టితమః సర్గః ॥

శ్రీరామస్య విలాపః

స రాజపుత్రః ప్రియయా విహీనః

శోకేన మోహేన చ పీడ్యమానః ।

విషాదయన్ భ్రాతరమార్తరూపో

భూయో విషాదం ప్రవివేశ తీవ్రం ॥ 3.63.1 ॥

స లక్ష్మణం శోకవశాభిపన్నం

శోకే నిమగ్నో విపులే తు రామః ।

ఉవాచ వాక్యం వ్యసనానురూప -

ముష్ణం వినిఃశ్వస్య రుదన్ సశోకం ॥ 3.63.2 ॥

న మద్విధో దుష్కృతకర్మకారీ

మన్యే ద్వితీయోఽస్తి వసుంధరాయాం ।

శోకానుశోకో హి పరంపరాయా

మామేతి భిందన్ హృదయం మనశ్చ ॥ 3.63.3 ॥

పూర్వం మయా నూనమభీప్సితాని

పాపాని కర్మాణ్యసకృత్కృతాని ।

తత్రాయమద్యాపతితో విపాకో

దుఃఖేన దుఃఖం యదహం విశామి ॥ 3.63.4 ॥

రాజ్యప్రణాశః స్వజనైర్వియోగః
 పితుర్విదాశో జననీవియోగః |
 సర్వాణి మే లక్ష్మణ శోకవేగ -
 మాపూరయంతి ప్రవిచింతితాని || 3.63.5 ||

సర్వం తు దుఃఖం మమ లక్ష్మణేదం
 శాంతం శరీరే వనమేత్య శూన్యం |
 సీతావియోగాత్ పునరప్యుద్భిర్ణం
 కాష్టై రివాగ్నిః సహసోపదీప్తః || 3.63.6 ||

సా నూనమార్యా మమ రాక్షసేన
 హ్యభ్యాహృతా ఖం సముపేత్య భీరుః |
 అపస్వరం సుస్వరవిప్రలాపా
 భయేన విక్రందితవత్యభీక్ష్ణం || 3.63.7 ||

తౌ లోహితస్య ప్రియదర్శనస్య
 సదోచితావృత్తమచందనస్య |
 వృత్తౌ స్తనౌ శోణితపంకద్ధౌ
 నూనం ప్రియాయా మమ నాభిపాతః || 3.63.8 ||

తచ్ఛక్ష్మస్యవ్యక్తమృదుప్రలాపం
 తస్యా ముఖం కుంచితకేశభారం |
 రక్షోవశం నూనముపాగతాయా
 న భ్రాజతే రాహుముఖే యథేందుః || 3.63.9 ||

తాం హారపాశస్య సదోచితాంతాం
 గ్రీవాం ప్రియాయా మమ సువ్రతాయాః |
 రక్షాంసి నూనం పరిపీతవంతి
 శూన్యే హి భిత్త్వా రుధిరాశనాని || 3.63.10 ||

మయా విహీనా విజనే వనే సా
 రక్షోభిరాహృత్య వికృష్యమాణా |
 నూనం వినాదం కురరీవ దీనా
 సా ముక్తవత్స్యాయతకాంతనేత్రా || 3.63.11 ||

అస్మిన్ మయా సార్థముదారశీలా
 శీలాతలే పూర్వముపోపవిష్టా |
 కాంతస్మితా లక్ష్మణ జాతహాసా
 త్వమాహ సీతా బహువాక్యజాతం || 3.63.12 ||

గోదావరీయం సరితాం వరిష్ఠా
 ప్రియా ప్రియాయా మమ నిత్యకాలం |
 అప్యత్ర గచ్ఛేదితి చింతయామి
 నైకాకినీ యాతి హి సా కదాచిత్ || 3.63.13 ||

పద్మాననా పద్మపలాశనేత్రా
 పద్మాని వానేతుమభిప్రయాతా |
 తదప్యయుక్తం నహి సా కదాచి -
 న్మయా వినా గచ్ఛతి పంకజాని || 3.63.14 ||

కామం త్విదం పుష్పితవృక్షషండం
 నానావిధైః పక్షిగణైరుపేతం |
 వనం ప్రయాతా ను తదప్యయుక్త -
 మేకాకినీ సాతిభిభేతి భీరుః || 3.63.15 ||

ఆదిత్య భో లోకకృతాకృతజ్ఞ
 లోకస్య సత్యాన్మతకర్మసాక్షిన్ |
 మమ ప్రియా సా క్వ గతా హృతా వా
 శంసస్వ మే శోకహతస్య సర్వం || 3.63.16 ||

లోకేషు సర్వేషు న నాస్తి కించిద్
 యత్ తే న నిత్యం విదితం భవేత్ తత్ |
 శంసస్వ వాయో కులపాలినీం తాం
 మృతా హతా వా పథి వర్తతే వా || 3.63.17 ||

ఇతీవ తం శోకవిధేయదేహం
 రామం విసంజ్ఞం విలపంతమేవ |
 ఉవాచ సౌమిత్రిరదీనసత్త్వో
 న్యాయ్యే స్థితః కాలయుతం చ వాక్యం || 3.63.18 ||

శోకం విస్మజ్యాద్య ధృతిం భజస్వ
 సోత్సాహతా చాస్తు విమార్గణేఽస్యాః |
 ఉత్సాహవంతో హి నరా న లోకే
 సీదంతి కర్మస్వతిదుష్కరేషు || 3.63.19 ||

ఇతీవ సౌమిత్రిముదగ్రపౌరుషం
 బ్రువంతమార్తో రఘువంశవర్ధనః |
 న చింతయామాస ధృతిం విముక్తవాన్
 పునశ్చ దుఃఖం మహదభ్యుపాగమత్ || 3.63.20 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే త్రిషష్టితమః సర్గః ||